

Contractul de cooperare transfrontalieră

Asist. univ. dr. **Cătălin-Silviu SĂRARU**¹

Rezumat

Prezentul studiu își propune să realizeze o scurtă analiză a acordurilor de cooperare transfrontalieră dintre unitățile administrativ-teritoriale din zonele de frontieră ale României și structurile similare din statele vecine. Articolul cercetează forma pe care o îmbracă aceste acorduri – contract sau tratat –, rolul întreprinderilor multinaționale și dreptul aplicabil contractelor „transnaționale”, contractul de cooperare transfrontalieră reglementat de Legea nr. 215/2001 a administrației publice locale și natura juridică a acestuia. În finalul articolului este analizată cooperarea transfrontalieră în documentele internaționale ale României semnate cu vecinii săi.

Cuvinte-cheie: acord de cooperare transfrontalieră, contract public, tratat internațional, unități administrativ-teritoriale, contracte transnaționale, companii multinaționale

1. Considerații introductive

Cooperarea transfrontalieră regională are rolul de a stimula învățarea reciprocă a elementelor de cultură și tradiție și de a contribui la creșterea performanței economice și a coeziunii sociale². Punerea în aplicare a unei astfel de cooperări depinde de gradul de omogenitate al condițiilor economice, politice și instituționale din cadrul structurilor administrative limitrofe zonelor de frontieră³.

România, prin poziția sa geografică, culturală și economică, aflată la intersecția unor sisteme politice diferite și având frontiere cu state în care diferențele de dezvoltare sunt semnificative, nu poate ignora necesitatea bunei

¹ Cătălin-Silviu Săraru – Academia de Studii Economice din București, catalinsararu@yahoo.com

² Stephen Roper, *Cross-border and local co-operation on the island of Ireland: An economic perspective*, „Political Geography”, vol. 26, Issue 5, June 2007, p. 554.

³ Pentru o analiză a factorilor de cooperare transfrontalieră în țările din Europa Centrală și de Sud-Est a se vedea: Ioan Alexandru (coord.), *Drept administrativ*, Editura Omnia, Brașov, 1999, p. 733-736 (subcapitolul 16.3.6. Unele aspecte privind promovarea cooperării transfrontaliere în România); Dan Stan, *Reglementarea juridică a cooperării transfrontaliere în documentele internaționale ale României semnate cu vecinii săi* (I) și (II), „Caiete de drept internațional” nr. 2/2008 și nr. 3/2008; Izet Ibreljic, Salih Kulenovic, “Economic regional and cross-border cooperation in the South-East Europe for the purpose of its faster integration in the European Union”, 44th Congress of the European Regional Science Association Porto, Portugal 25-29 August, 2004. Paper provided by European Regional Science Association in its series ERSA conference papers, <http://ideas.repec.org/p/wiw/wiwsa/ersa04p224.html>; Mitko Dimitrov, Maria Tsiapa, George Petrakos, *Cross-Border Cooperation in Southeastern Europe*, “Eastern European Economics”, vol. 41, n. 6/November-December 2003, p. 5-25; Alina Larion, Marilena-Oana Nedelea, Liliana Elmazi, *The Process of EU integration, regional development and crossborder cooperation*, “The Annals of the "Stefan cel Mare" University of Suceava. Fascicle of The Faculty of Economics and Public Administration”, vol. 8, issue 1, June 2008, p. 44-49.

vecinătăți și a cooperării transfrontaliere. Țară de graniță a Uniunii Europene, România are obligația de a pune în aplicare politica de vecinătate a Uniunii Europene față de statele vecine care nu sunt membre UE (Ucraina, Republica Moldova, Serbia). Pe de altă parte, România are obligația de a coopera cu statele vecine care sunt membre ale Uniunii Europene (Bulgaria, Ungaria) în vederea punerii în aplicare a politicilor de creare a pieței unice.

Sub influența politicilor Uniunii Europene care asigură o piață economică unică prin desființarea granițelor interne și a celorlalte bariere în calea comerțului, discrepanțele economice și sociale dintre regiunile de frontieră ale statelor membre tind să se atenueze.

Cooperarea transfrontalieră nu mai este astăzi un apanaj strict al statelor, văzute în calitatea lor tradițională, de actori unici pe scena dreptului internațional. Astăzi în politicile transfrontaliere un rol important îl joacă structurile administrative limitrofe zonelor de frontieră, dotate cu personalitate juridică, asociațiile de dezvoltare create de acestea și, nu în ultimul rând, întreprinderile transnaționale⁴.

2. Forma acordurilor de cooperare transfrontalieră

În doctrină s-a pus problema: acordurile dintre state îmbracă întotdeauna forma tratatului internațional sau între state pot exista și acorduri cu caracter contractual? Au fost exprimate mai multe păreri⁵. Astfel, într-o concepție se arată că acordurile între state îmbracă întotdeauna forma tratatelor indiferent de conținutul și finalitatea lor.

Într-o altă opinie se apreciază că un rol decisiv îl are voința semnatarilor în a hotărî dacă dreptul aplicabil acordului este sau nu dreptul internațional, cu excepția cazului când obiectul acordului vizează suveranitatea⁶. Dacă părțile convin ca acordului să i se aplice dreptul intern, atunci acesta era un contract. Atunci când obiectul acordului vizează suveranitatea, acesta este în mod necesar un tratat⁷.

Într-o a treia concepție s-a considerat că diferența este dată de obiectul acordului internațional. Astfel, atunci când obiectul acordului face trimitere la dreptul intern este vorba despre un contract.

⁴ A se vedea cu privire la reconsiderarea globală a rolului statelor sub influența construcției Uniunii Europene, Ioan Alexandru, *Tratat de administrație publică*, Editura Universul Juridic, București, 2008, p. 901-912; Dana Apostol Tofan, *Instituțiile administrative europene*, Editura C. H. Beck, București, 2006, p. 114-128; Ioan Alexandru, Cătălin-Silviu Săraru, Ilie Gorjan, Ivan Vasile Ivanoff, Cezar Corneliu Manda, Alina-Livia Nicu, *Drept administrativ european*, Editura Lumina Lex, București, 2005, p. 95-146 (C-S Săraru: Capitolul 2 – Spațiul administrativ european).

⁵ Laurent Richer, *Droits des contrats administratifs*, 3e édition, Librairie générale de droit et de jurisprudence (L.G.D.J), Paris, 2002, p. 12-15; Ion Dogaru coord., *Drept civil. Contractele speciale*, Editura All Beck, București, 2004, p. 982; Pierre-Marie Dupuy, *La coopération régionale transfrontalière et le droit international*, „Annuaire Français de Droit International” (A.F.D.I.), 1977, p. 837.

⁶ Laurent Richer, *op. cit.*, p. 12.

⁷ Joe Verhoeven, *Traités ou contrats entre États? Sur les conflits de lois en droit des gens*, Clunet, 1984, p. 21; Joe Verhoeven, *Droit international public*, Larcier, Bruxelles, 2000, p. 373-378.

O altă opinie consideră că poziționarea unui acord în sfera contractelor sau a tratatelor trebuie cercetată în analiza efectelor acordului⁸.

Dincolo de aceste controverse, se apreciază în general că acordurile încheiate de autoritățile administrative sau organismele publice din state diferite sau acordurile încheiate între o persoană privată și un stat nu sunt în principiu asimilabile tratatelor internaționale⁹, având prin urmare o natură contractuală, publică sau privată.

De multe ori, în baza unui tratat de vecinătate încheiat între două state, care cuprinde reglementări cu caracter de principiu în toate domeniile de interes pentru acestea, se încheie ulterior acorduri și contracte care dezvoltă colaborarea într-un domeniu limitat. Astfel, cooperarea transfrontalieră între România și Ucraina este reglementată de Tratatul cu privire la relațiile de bună vecinătate și cooperare dintre cele două state, semnat la Constanța la 2 iunie 1997, ratificat de România prin Legea nr. 129/1997¹⁰. Pe baza Tratatului de bună vecinătate s-au încheiat acorduri de cooperare în diverse domenii cu impact asupra cooperării transfrontaliere, cum ar fi Acordul dintre Guvernul României și Guvernul Ucrainei privind cooperarea în domeniul gospodăririi apelor de frontieră, semnat la Galați la 30 septembrie 1997, ratificat de România prin Legea nr. 16/1999¹¹. Acordul prevede că se pot încheia contracte între cele două guverne având ca obiect condițiile de realizare a proiectelor privind lucrările de pe apele de frontieră și măsurile de gospodărire a apelor care prezintă interes reciproc (art. 8 și 9).

O altă problemă discutată în doctrina dreptului internațional public este aceea a întreprinderilor multinaționale și a dreptului aplicabil contractelor „transnaționale”¹².

Întreprinderile multinaționale, acționând în numeroase state, dobândesc o adevărată „personalitate internațională”¹³. Ele încheie contracte cu statele pentru exploatarea bogățiilor naționale locale, contracte care au uneori semnificația unor veritabile „acorduri” pentru stabilirea condițiilor de realizare a anumitor schimburi economice (de exemplu, „acordurile petroliere” de la începutul anilor 1970 între cartelul societăților petroliere și statele exportatoare, precum și acordurile de autolimitare în domeniul oțelului între reprezentanții asociațiilor de producători europeni și japonezi de oțel și guvernul american)¹⁴.

⁸ Laurent Richer, *op. cit.*, p. 12.

⁹ Denis Alland, *Droit international public*, Presses Universitaires de France, Paris, 2000, p. 220.

¹⁰ Publicată în Monitorul Oficial (M.O.) nr. 157 din 16 iulie 1997.

¹¹ Publicată în M. O. nr. 13 din 19 ianuarie 1999.

¹² Dominique Carreau, *Droit international*, 7e édition, Les Editions Pedone, 2001, Paris, p. 31-57, 181, 182, 452; Georges R. Delaume, *Law and Practice of Transnational Contracts*, Oceana Publications, New York, 1988.

¹³ Cu privire la modul în care această „personalitate internațională” a întreprinderilor transnaționale influențează reconfigurarea funcțiilor statelor moderne a se vedea Ioan Alexandru, *op. cit.* (*Tratat de administrație publică*), p. 902, 903; Jean Brudville, *Les espaces économiques*, Presses universitaires de France (P.U.F.), Colectia Que sais-je? Paris, 1961.

¹⁴ Dominique Carreau, *op. cit.*, p. 31.

Întreprinderile multinaționale au devenit actori esențiali în societatea internațională contemporană, fiind adevărate „subiecte” de drept internațional. Dreptul internațional clasic – care predomină încă – nu recunoaște însă aceste întreprinderi în măsura în care el nu recunoaște decât subiecte publice și nonprivate. Or, aceste categorii juridice clasice sunt evident inadaptate pentru a ține cont de rolul „multinaționalelor”, dat fiind că ele acordă o atenție exclusivă autorului actului și nu conținutului acestuia¹⁵. Doctrina¹⁶ subliniază că este evident faptul că „multinaționalele” nu încheie „tratate” în sensul formal al termenului, totuși în plan material actele pe care aceste întreprinderi le încheie cu statele sunt ele atât de diferite, sub aspectul conținutului, de acordurile internaționale tradiționale?

În jurisprudența clasică a Curții Permanente de Justiție Internațională¹⁷ (CPJI, creată în 1920 de Societatea Națiunilor) și a succesoarei sale, Curtea Internațională de Justiție (CIJ, creată în 1946) se regăsesc câteva spețe relevante. Astfel, în Afacerea împrumuturilor sârbești și braziliene din 1929, CPJI a arătat că „orice contract care nu este un contract între state în calitate de subiecte de drept internațional se fundamentează pe legile naționale”. Totuși, în „sentința Dupuy” CPJI a arătat că această formulare nu este strictă, nefiind exclusă, prin urmare, posibilitatea ca dreptul internațional să poată regla acest tip de situații în cazul convențiilor sau cutumelor care stabilesc reguli comune în materie.

În Afacerea anglo-iraniană din 1952, CIJ afirma: „faptul că acest contract de concesiune a făcut obiectul unui raport al Consiliului Societății Națiunilor și se găsește în arhivele sale, nu transformă actul într-un tratat care să lege guvernul Iranului față de guvernul Marii Britanii; contractul de concesiune leagă guvernul iranian de societatea britanică concesionară; guvernul britanic nu este parte în contract și nu poate prin urmare să se prevaleze de relațiile sale diplomatice împotriva Iranului”.

În concluzie, jurisprudența CPJI și CIJ s-a pronunțat în mod constant în sensul că actele convenționale sunt supuse unuia sau altuia din următoarele regimuri juridice: în cazul „convențiilor între state” se vor aplica regulile dreptului internațional public; în cazul convențiilor între „alte persoane” se vor aplica legile naționale, dificultatea de a determina legea națională aplicabilă fiind rezolvată în

¹⁵ Ibidem, p. 31, 32.

¹⁶ Ibidem, p. 32.

¹⁷ România a avut un reprezentant de seamă la Curtea Permanentă de Justiție Internațională în persoana lui Demetru Negulescu. Acesta a fost judecător la Curtea Permanentă de Justiție Internațională (1921-1940), calitate în care a reprezentat, în mod strălucit, România pe întreaga perioadă de funcționare a acestei instanțe ce a precedat Curtea Internațională de Justiție. În această calitate, neegalată până în prezent de un alt jurist român, a participat la adoptarea unor hotărâri în spețe celebre ale CPJI: „Concesiunile Mavrommatis”, „Anumite interese germane în Silezia”, „Jurisdicția Comisiei Europene a Dunării”, „Fabrica din Chorzow”, „Zonele libere din Savoia Superioară și Districtul Gex”, „Cazul Oscar Chinn” și altele. Demetru Negulescu a fost doctor în drept al Universității din Paris (1900), judecător la Tribunalul București (1901-1908), profesor de drept internațional al Facultății de Drept a Universității din București, profesor la Academia de Drept Internațional de la Haga și la Institutul de Înalte Studii Internaționale de la Paris.

virtutea principiilor dreptului internațional privat (conflictul de legi)¹⁸. În mod constant s-a refuzat recunoașterea statutului de subiect de drept internațional pentru întreprinderile multinaționale. Cu toate acestea, în doctrină s-a apreciat că dreptul internațional ar trebui să cunoască și să reglementeze statutul întreprinderilor multinaționale pentru a nu se pierde contactul cu realitatea economică contemporană¹⁹.

Problema superiorității dreptului internațional este relativ frecvent pusă referitor la contractele internaționale încheiate între un stat și întreprinderile multinaționale („*State contracts*”). Deși, așa după cum am văzut, în jurisprudența internațională s-a afirmat în mod constant că aceste contracte sunt supuse dreptului național al statului contractant, instanțele internaționale au subliniat că acest stat nu poate să modifice în mod unilateral clauzele contractului în virtutea suveranității sale, dat fiind imperativul aplicării principiului „*pacta sunt servanda*” (orice tratat în vigoare este obligatoriu pentru părți și trebuie să fie executat de ele cu bună-credință²⁰), fundamental în dreptul internațional public. Astfel, în jurisprudență²¹ s-a reținut faptul că modificarea contractelor internaționale de concesiune decisă în mod unilateral de către state este contrară dreptului internațional și deschide posibilitatea solicitării unei reparații adecvate de natură să antreneze responsabilitatea internațională a țărilor care au greșit.

3. Contractul de cooperare transfrontalieră reglementat de Legea nr. 215/2001 a administrației publice locale și natura sa juridică

Acest contract este reglementat de art. 15 și art. 16 din Legea nr. 215/2001 a administrației publice locale²². Conform art. 15 alin. 1 din această lege, unitățile administrativ-teritoriale limitrofe zonelor de frontieră pot încheia între ele înțelegeri de cooperare transfrontalieră cu structuri similare din statele vecine, în condițiile legii. Dispozițiile principiale ale Legii nr. 215/2001 se completează cu prevederile Ordonanței Guvernului nr. 120/1998²³ pentru ratificarea de către România a Convenției-cadru europene privind cooperarea transfrontalieră a

¹⁸ Dominique Carreau, *op. cit.*, p. 182.

¹⁹ *Ibidem*, p. 32.

²⁰ From the Vienna Convention on the Law of Treaties, signed at Vienna on May 23, 1969, entered into force on January 27, 1980, art. 26, and the Vienna Convention on the Law of Treaties between States and International Organizations or between International Organizations, signed at Vienna on March 21, 1986, *not yet entered into force*, art. 26.

²¹ Afacerea împrumuturilor sârbești și braziliene din 1929, când CPJI a constatat nerespectarea clauzelor inserate în contractul de împrumut încheiat între cele două guverne; Afacerea El Triunfo din 1902, care a opus în fața unei comisii de arbitraj, Statele Unite și Salvador, arbitrii apreciind nerespectarea de către ultima țară a contractului de concesiune – spețe citate de Dominique Carreau, *op. cit.*, p. 452.

²² Publicată în M. O. nr. 204 din 23 aprilie 2001, republicată în M. O. nr. 123 din 20 februarie 2007, cu modificările ulterioare.

²³ Publicată în M. O. nr. 329 din 31 august 1998, aprobată cu modificări prin Legea nr. 78/1999 (publicată în M. O. nr. 207 din 13 mai 1999), cu modificările ulterioare.

colectivităților sau autorităților teritoriale adoptată de Consiliul Europei la 21/05/1980, cu prevederile Legii nr. 315/2004 privind dezvoltarea regională în România²⁴ și cu tratatele semnate de România cu țările vecine²⁵.

Cooperarea transfrontalieră reprezintă o componentă a politicii de dezvoltare regională, care are ca scop asigurarea creșterii economice și dezvoltării sociale echilibrate și durabile a regiunilor de frontieră (art. 2 alin. 4 din Legea nr. 315/2004).

Apreciem că aceste înțelegeri de cooperare transfrontalieră au natura juridică de contracte administrative. În cele ce urmează vom sublinia câteva trăsături care determină încadrarea acestora în categoria contractelor administrative²⁶:

- părțile sunt unități administrativ-teritoriale limitrofe zonelor de frontieră;
- Legea nr. 315/2004 în art. 3¹ arată că obiectivele de bază ale politicii de cooperare transfrontalieră sunt următoarele: promovarea cooperării între regiunile, comunitățile și autoritățile situate de o parte și de alta a frontierelor, în rezolvarea unor probleme comune, prin conceperea și implementarea unor strategii transfrontaliere și a unor proiecte care să contribuie la dezvoltarea comunităților respective sub aspectul creșterii nivelului de trai și al dezvoltării economice; promovarea bunei vecinătăți, a stabilității sociale și progresului economic din regiunile de frontieră, prin finanțarea unor proiecte cu beneficii vizibile pentru regiunile și comunitățile din aceste regiuni; sprijinirea realizării descentralizării responsabilității, prin promovarea inițiativelor locale, realizate în cadrul strategiilor locale. Contractul de cooperare transfrontalieră, urmărind realizarea acestor deziderate, va avea ca obiect realizarea unui interes public;
- încheierea contractului este supusă unei proceduri derogatorii (exorbitante) de la dreptul comun. Proiectul înțelegerii de cooperare este supus unui control de legalitate din partea Ministerului Afacerilor Externe (MAE). Legea nr. 215/2001 instituie în art. 16 obligația ca proiectele de înțelegeri de cooperare pe care unitățile administrativ-teritoriale intenționează să le încheie cu unități administrativ-teritoriale din alte țări să fie transmise spre avizare Ministerului Afacerilor Externe, prin primari, respectiv președinții consiliilor județene, înainte de supunerea lor spre adoptare de către consiliile locale sau consiliile județene, după caz. Avizele trebuie emise în termen de 30 de zile de la primirea solicitării. În caz contrar, se va considera că nu sunt obiecții și proiectul respectiv poate fi supus spre aprobare consiliului local sau județean interesat. Prin urmare este vorba despre exercitarea unui control realizat de MAE prin verificarea legalității proiectului

²⁴ Publicată în M. O. nr. 577 din 29 iunie 2004, cu modificările ulterioare.

²⁵ Asupra reglementării cooperării transfrontaliere prin tratatele încheiate de România cu țările vecine, a se vedea Dan Stan, *Reglementarea juridică a cooperării transfrontaliere în documentele internaționale ale României semnate cu vecinii săi* (I) și (II), „Caiete de drept internațional” nr. 2/2008 și nr. 3/2008.

²⁶ Cătălin-Silviu Săraru, *Contractele administrative. Reglementare. Doctrină. Jurisprudență*, Editura C. H. Beck, București, 2009, p. 339-340.

(a conformității în principal cu Convenția-cadru europeană privind cooperarea transfrontalieră) și emiterea unui aviz care are natura juridică a unui aviz conform;

- finanțarea acestor contracte se realizează din fonduri publice. Obiectivele politicii de cooperare transfrontalieră se realizează prin programe care se finanțează din Fondul național pentru dezvoltare regională și din Fondul pentru dezvoltare regională, care se constituie potrivit prevederilor Legii nr. 315/2004.

4. Cooperarea transfrontalieră între unitățile administrativ-teritoriale limitrofe zonelor de frontieră în documentele internaționale ale României semnate cu vecinii săi

Cooperarea transfrontalieră între România și Bulgaria este reglementată de Tratatul de prietenie, colaborare și bună vecinătate dintre cele două țări ratificat de România prin Legea nr. 74/1992²⁷. În art. 16 din acest Tratat se arată că părțile contractante „vor acorda o atenție specială extinderii contactelor între parlamentele celor două state, precum și între organele locale, îndeosebi în zonele de frontieră”. Un alt document cu privire la cooperarea transfrontalieră între România și Bulgaria este Acordul între Guvernul României și Guvernul Republicii Bulgaria privind cooperarea dintre autoritățile de frontieră, semnat la Sofia la 22 decembrie 2004 și ratificat de România prin Legea nr. 172/2005²⁸. Acest acord se referă însă numai la cooperarea autorităților centrale²⁹ ale celor două state pentru a combate criminalitatea transfrontalieră în zona de frontieră, precum și pentru a asigura supravegherea și controlul frontierei de stat comune, nefiind implicate și autoritățile locale³⁰.

Cooperarea transfrontalieră între România și Ucraina este reglementată de Tratatul cu privire la relațiile de bună vecinătate și cooperare dintre România și Ucraina, semnat la Constanța la 2 iunie 1997, ratificat de România prin Legea nr. 129/1997³¹. Articolul 8 din acest Tratat arată că „părțile contractante, potrivit prevederilor Convenției-cadru europene privind cooperarea transfrontalieră dintre comunități sau autorități teritoriale, vor încuraja și vor sprijini contactele directe și colaborarea reciproc avantajoasă dintre unități administrativ-teritoriale din România și Ucraina, îndeosebi în zonele de frontieră. De asemenea, ele vor contribui la colaborarea dintre unități administrativ-teritoriale din cele două state în cadrul euroregiunilor existente, precum și al euroregiunilor „Prutul de Sus” și „Dunărea de Jos”, nou-create, la care pot fi invitate să participe și unități

²⁷ Publicată în M. O. nr. 174 din 23 iulie 1992.

²⁸ Publicată în M. O. nr. 511 din 16 iunie 2005.

²⁹ Autoritățile competente ale celor două părți contractante care vor pune în aplicare prevederile acordului sunt:

a. din partea României: Inspectoratul General al Poliției de Frontieră a României;

b. din partea Republicii Bulgaria: Serviciul Național „Poliția de Frontieră”.

³⁰ Dan Stan, *op. cit.*, (II), „Caiete de drept internațional” nr. 3/2008, p. 87. Autorul subliniază faptul că la nivelul comunelor, orașelor și municipiilor este înființată Poliția comunitară, instituție care are în atribuții și participarea la acțiuni privind combaterea infracționalității, inclusiv a celei frontaliere, instituție căreia nu i se acordă niciun rol în cadrul Acordului.

³¹ Publicată în M. O. nr. 157 din 16 iulie 1997.

administrativ-teritoriale din alte state interesate. Părțile contractante vor acționa pentru includerea acestei cooperări în cadrul activităților corespunzătoare ale instituțiilor europene”. Pe baza Tratatului de bună vecinătate s-au încheiat acorduri de cooperare în diverse domenii cu impact asupra cooperării transfrontaliere, cum ar fi Acordul dintre Guvernul României și Guvernul Ucrainei privind cooperarea în domeniul gospodăririi apelor de frontieră, semnat la Galați la 30 septembrie 1997, ratificat de România prin Legea nr. 16/1999³² și în care se arată că părțile vor sprijini colaborarea autorităților publice locale și organizațiilor obștești ale ambelor părți, întreprinsă pentru realizarea prevederilor acordului (art. 19). Acordul prevede că se pot încheia contracte între cele două guverne având ca obiect condițiile de realizare a proiectelor privind lucrările de pe apele de frontieră și măsurile de gospodărire a apelor care prezintă interes reciproc (art. 8 și art. 9).

În ceea ce privește cooperarea între România și Republica Moldova, trebuie spus că până în anul 2009 au existat foarte puține documente încheiate la nivel bilateral între cele două state care să implice cooperarea transfrontalieră³³. Un rol important în cooperarea transfrontalieră dintre cele două state l-au avut acordurile de finanțare din programul PHARE al Uniunii Europene. Astfel, *Acordul de finanțare pentru Programul PHARE CBC dintre România și Moldova 2006*³⁴ prevedea acordarea unei finanțări nerambursabile în vederea creșterii nivelului general de cooperare transfrontalieră socială și economică și îmbunătățirea nivelului de coerență în infrastructura transfrontalieră. În acest scop s-au elaborat programe și proiecte care au fost implementate prin intermediul contractelor de achiziții pentru investiții și/sau servicii sau scheme de grant, gestionate de autoritățile române. Aceste contracte au o natură administrativă, dat fiind că la pct. 4.2 din Acordul de finanțare se arată că „în concordanță cu art. 164 din Regulamentul financiar, Comisia poate decide să permită autorităților contractante cărora li s-au încredințat responsabilitățile managementului descentralizat să execute achizițiile în concordanță cu legislația națională și liniile directe care transpun directivele Uniunii Europene cu privire la achizițiile publice”. După schimbarea regimului politic din Republica Moldova și dezghețarea relațiilor dintre cele două state, la 13 noiembrie 2009 a fost semnat la București Acordul dintre Guvernul României și Guvernul Republicii Moldova privind micul trafic de frontieră, ratificat de România prin Legea nr. 10/2010³⁵. Acest Acord va contribui fără îndoială la consolidarea relațiilor economice dintre cele două state,

³² Publicată în M. O. nr. 13 din 19 ianuarie 1999.

³³ Dan Stan, *op. cit.*, (II), „Caiete de drept internațional” nr. 3/2008, p. 88.

³⁴ Publicat în M. O. nr. 682 din 8 octombrie 2007. Astfel de acorduri de finanțare au fost încheiate și cu Bulgaria, Ungaria, Ucraina și Serbia.

³⁵ Publicată în M. O. nr. 52 din 22 ianuarie 2010.

permițând libertatea de circulație a persoanelor care locuiesc în zona de frontieră³⁶ prin acordarea posibilității de a trece frontiera comună doar în baza unui permis cu valabilitate de la 2 la 5 ani.

Cooperarea transfrontalieră între România și Ungaria este reglementată de Tratatul de înțelegere, cooperare și bună vecinătate între România și Republica Ungară³⁷ din 1996 care în art. 11(2) arată că „părțile contractante vor coopera, de asemenea, în problemele referitoare la apele transfrontiere care interesează ambele țări, pe baza convenției bilaterale și a convențiilor multilaterale la care ambele părți contractante sunt sau vor deveni părți”.

Cooperarea transfrontalieră între România și Serbia se realizează în baza Tratatului cu privire la relațiile de prietenie, bună vecinătate și cooperare între România și Republica Federală Iugoslavă³⁸ încheiat la 16 mai 1996. În art. 9 din Tratat se arată că părțile contractante vor sprijini și vor facilita cooperarea reciprocă, atât la nivelul autorităților publice centrale, cât și între unitățile administrativ-teritoriale ale părților contractante. Ele vor încuraja parteneriatul și relațiile directe dintre orașe și alte localități, în spiritul relațiilor de bună vecinătate.

Concluzii

Acordurile de cooperare transfrontalieră capătă în ultimul timp din ce în ce mai multă importanță în contextul politicilor de cooperare dezvoltate de Uniunea Europeană cu privire la statele membre sau al politicii europene de vecinătate.

Cooperarea regională transfrontalieră, operând o „realocare a autorității”³⁹ de la nivel statal către unitățile administrativ-teritoriale limitrofe zonelor de frontieră, poate determina atenuarea dezechilibrelor regionale. Astfel, acordurile de cooperare transfrontalieră reprezintă o cale de promovare a bunei vecinătăți, de stimulare a dezvoltării economice echilibrate și a stabilității sociale prin valorificarea resurselor locale și regionale în cadrul unor proiecte comune.

În final subliniem faptul că, în continuare, cooperarea transfrontalieră între unitățile administrativ-teritoriale limitrofe zonelor de frontieră ale României va depinde de gradul de deschidere permis de regimul politic, de nivelul de trai și de afinitățile culturale, istorice și etnice din țările vecine.

³⁶ Conform art. 1 alin. (2) lit. a) din Acord, *zona de frontieră* cuprinde teritoriul statelor părților contractante, care nu depășește 30 de km de la frontiera de stat și se află de o parte și de alta a frontierei de stat dintre România și Republica Moldova. Unitățile administrativ-teritoriale care sunt situate parțial în zona de 30 de km și parțial în zona cuprinsă între 30 și 50 de km de la frontiera comună vor fi considerate ca aparținând zonei de frontieră. Zona de frontieră cuprinde unitățile administrativ-teritoriale care sunt menționate în anexa nr. 1 la Acord.

³⁷ Publicat în M. O. nr. 250 din 16 octombrie 1996.

³⁸ *Ibidem*.

³⁹ Ioan Alexandru, *op. cit. (Tratat de administrație publică)*, p. 903.

Bibliografie

1. Ioan Alexandru (coord.), *Drept administrativ*, Editura Omnia, Braşov, 1999.
2. Ioan Alexandru, *Tratat de administrație publică*, Editura Universul Juridic, Bucureşti, 2008.
3. Ioan Alexandru, Cătălin-Silviu Săraru, Ilie Gorjan, Ivan Vasile Ivanoff, Cezar Corneliu Manda, Alina-Livia Nicu, *Drept administrativ european*, Editura Lumina Lex, Bucureşti, 2005.
4. Cătălin-Silviu Săraru, *Contractele administrative. Reglementare. Doctrină. Jurisprudență*, Editura C. H. Beck, Bucureşti, 2009.
5. Stephen Roper, *Cross-border and local co-operation on the island of Ireland: An economic perspective*, „Political Geography”, vol. 26, Issue 5, june 2007.
6. Dan Stan, *Reglementarea juridică a cooperării transfrontaliere în documentele internaționale ale României semnate cu vecinii săi (I) și (II)*, „Caiete de drept internațional” nr. 2/2008 și nr. 3/2008.
7. Izet Ibreljic, Salih Kulenovic, *Economic regional and cross-border cooperation in the South-East Europe for the purpose of its faster integration in the European Union*, 44th Congress of the European Regional Science Association Porto, Portugal 25-29 August, 2004, <http://ideas.repec.org/p/wiw/wiwr/ersa04p224.html>.
8. Mitko Dimitrov, Maria Tsiapa, George Petrakos, *Cross-Border Cooperation in Southeastern Europe*, “Eastern European Economics”, vol. 41, no. 6/November-December 2003.
9. Alina Larion, Marilena-Oana Nedelea, Liliana Elmazi, *The Process of EU integration, regional development and crossborder cooperation*, “The Annals of the "Stefan cel Mare" University of Suceava. Fascicle of The Faculty of Economics and Public Administration”, vol. 8, issue 1, june 2008.
10. Dana Apostol Tofan, *Instituțiile administrative europene*, Editura C. H. Beck, Bucureşti, 2006.
11. Ion Dogaru (coord.), *Drept civil. Contractele speciale*, Editura All Beck, Bucureşti, 2004.
12. Pierre-Marie Dupuy, *La coopération régionale transfrontalière et le droit international*, „Annuaire Français de Droit International” (A.F.D.I.), 1977.
13. Joe Verhoeven, *Traités ou contrats entre États? Sur les conflits de lois en droit des gens*, Clunet, 1984.
14. Joe Verhoeven, *Droit international public*, Larcier, Bruxelles, 2000.
15. Denis Alland, *Droit international public*, Presses Universitaires de France, Paris, 2000.
16. Dominique Carreau, *Droit international*, 7e édition, Les Editions Pedone, 2001, Paris.
17. Georges R. Delaume, *Law and Practice of Transnational Contracts*, Oceana Publications, New York, 1988.